

Marko Golja

Palačinke in vprašanja

Zamuja.

Zamuja, je rekla, on pa je potreboval trenutek, dva, da je razumel, kdo, kaj zamuja. Zamuja? se je vprašal. Kako to, da zamuja? Tako redko kot počneta tisto, saj ni mogoče, da bi se kaj zgodilo. Kdaj sta zadnjič? Sta sploh kdaj? Vse je bilo tako zelo odmaknjeno, oddaljeno, le bled spomin. Toda naj ga je njen Zamuja še tako presenetil, se je zelo hitro zbral in vprašal: Zamuja? V vprašanje je v hipu vložil zbranost (jasno mi je, kaj zamuja), zmerno, ne preveliko zaskrbljenost (ni mi vseeno, veš), zanesljivo držo (ne skrbi, draga, v vsakem primeru ti bom stal ob strani), ljubezen (ti si in boš moja najdražja, naj se zgodi kar koli), tako da jo je že z vprašanjem pomiril, ne da bi se zatekal k hitropoteznemu stavku Ne skrbi, draga v skoraj praviloma pokroviteljskem tonu. Ona je bila z njegovo reakcijo zadovoljna: videla je, da mu ni vseeno, da ga zanima, da ni sama s svojimi skrbmi, da ji stoji ob strani. Medtem je on mrzlično tuhtal, kaj naj ji še reče. Naj še enkrat ponovi tako uspešni zamuja, naj bo tiho, naj stopi bliže k njej, naj se ji spodbudno nasmehne, naj jo pogleda zaskrbljeno, naj jo kaj vpraša? Toda kaj? Ve pa, da mora še nekaj narediti, vsaj nekaj reči. Toda kaj, kaj? Trenutki kar tečejo, ona stoji tam v tišini in čaka, on stoji tam v tišini in mrzlično išče. Kaj čuti v tistih trenutkih? Česa ga je strah, se česa morda veseli? Vsekakor je popolnoma presenečen, dobesedno brez besed. Verjetno zato ne reče ničesar, ampak jo vprašujoče pogleda, kakor da bi jo želel s pogledom vprašati Si prepričana? ali pa Kako se počutiš?, toda njegovo nemo in ne povsem jasno vprašanje ji je premalo in ozračje se v hipu spremeni. Z rahlo našobljenimi ustnicami še enkrat ponovi besedo, ki ga je zdrznila že prvič, zdaj pa ga dobesedno naelektri.

Ne boš ničesar rekel?

Kaj naj reče, kaj ni slišala, kaj je rekel, mar ni rekel v redu, mar ni rekel ustrezno, mar ni za kratek hip vzvalovala med njima naklonjenost, ki

se je potem v nekaj kratkih hipih razblinila ob čereh njene vse hujše namrščenosti, že kar nejevolje? Zdaj, zdaj ga bo vprašala, ali mu je vseeno, zakaj ga briga samo služba in nogomet in pač vse, kar mu v takšnih trenutkih očita, tako da zdaj ne razmišlja več, kako naj reši, kar bi se rešiti dalo, ampak že leze vase, najraje bi se skril, še preden mu bo zabrusila Ti nikoli ničesar ne razumeš, kadar koli te potrebujem, te ni, vse je pomembnejše kot jaz, kot družina, ti in tvoj posel in frdamani nogomet. Zdaj ve, da je zamudil, da se bo držala cel večer in morda še zjutraj, zato poskuša nekoliko na slepo, pogleda jo v oči in se nasmehne, počuti se kot Archibald, samo z repom ne pomiga, to je edina razlika, samo še tega bi se manjkalo, nato poskuša zapolniti tišino z vprašanjem, se nekoliko začuditi, vendar ne preveč, da bi ne bilo videti, kot da ji kaj očita ali da jo česa sumniči, čeprav ga je tisti hip prešinilo, kaj pa če je to res, kaj če je vedela, kaj počne in ni naključje, ampak njen načrt, morda nezavedna želja, kdo bi vedel, tudi prvič se je kar zgodilo, tudi drugič, kar zgodilo se je, bila je blažena in občutljiva in zaskrbljena, on pa ni vedel, kaj bi: ne prvič, ne drugič, ne tokrat, pravzaprav nikoli, je pomislil in napravil novo napako: nasmehnil se je, sebi, ne njej, bolj iz zadrege, morda se je za hip zasmilil samemu sebi, kdo bi vedel, nasmehnil zgolj za hipec, toda dovolj, da ga je prestrelila s pogledom, kot da bi med obiskom njenih staršev odtočil sredi dneвне sobe.

Kaj se smejiš, idiot?

Stal je sredi sobe, pri miru, soba pa kot da bi se vrtela okoli njega: vrata, ki jih je v jezi zaloputnila, so bila en hip pred njim, naslednji že na levi, pa na desni, za njim in pred njim, poskušal se je zbrati, stopiti proti vratom, toda bolj ko je stopal proti njim, bolj se je opotekal, bolj so se mu vrata izmikala, bolj je v njem odmevalo njeno vprašanje, krik razočaranja, nemočne jeze, bolj je hlastal za odgovorom, kaj je naredil narobe, česa ni naredil prav, je sploh kaj naredil, kaj bi sploh lahko naredil, pa kaj je naredila ona, zakaj je ponorela, kaj mu je tako zamerila, koliko časa se je to že kuhalo v njej, zakaj je izbruhnila ravno zdaj, ne včeraj ali danes zjutraj, si je razbijal glavo, a odgovorov ne najde, razmišljanje mu sploh ne gre od rok, tudi koraki mu ne gredo najbolje od nog, vsake toliko namreč skoraj klecne, še malo, pa se bo spustil na kolena, kot da bo molil, toda h komu, ko je tako zbežan, da čuti samo še zbežanost in nasmešek na obrazu, ki še kar traja, nasmešek bebca, ki ničesar ne razume, ki se ne more zbrati, ki ne more ničesar reči, ki ne more niti jecljati, ja, tudi v njem se je nekaj nabiralo dolge dni in tedne in mesece in morda tudi leta, toda to ni bilo razočaranje, bolečina; to, kar je čutil v tistih neskončno dolgih

trenutkih, ga je presenetilo, zamajalo, spodsekalo, ni bilo kot njena jeza, gnev, razočaranje, bila je silovita utrujenost, kot da bi ga nekaj v enem samem trenutku oropalo vse energije, njenih poslednjih atomov, subatomskih delcev, kot da bi izčrpalo kisik iz njegovih pljuč, kot da bi ga dušilo z dlanjo, ga davilo z rokami, ga vrtelo sem ter tja, on pa bi poskušal obstati, videti skozi vrata in zidove, jo dohiteti s pogledom, če se je že ne more dotakniti, če ji ne more reči Oprosti, zato zakriči, toda namesto krika pride iz njega še en napačen signal, nekaj podobnega grrrstiii, toda nenavaden zvok ga sploh ne preseneti, kaj šele da bi se nasmejal samemu sebi, samo ponavlja v sebi oprosti, samo sope grrrstiii, grrrstiii ...

Kaj sem naredil narobe?

Vprašanje ga črviči, hkrati pa si ponavlja, da bo vse v redu, da je vedno vse v redu, da bo tudi tokrat tako, samo potrpeti mora, da jo mine slaba volja, da bo vse to, kar koli že je, mimo, mimo, mimo, potem bo spet vse v redu. V redu? Kaj bo v redu? Bo sploh še kdaj kaj v redu? Sedi na tleh, sredi sobe, ki se ne vrti več okoli njega, ki čudežno miruje, tudi on več ne sope, ampak diha umirjeno, skoraj vdano, globoko vdihne vsake toliko, skoraj kot da bi pozabil dihati, potem pa vdihne, globoko, ja, tudi sunkovito, kot da bi ga pomanjkanje zraka zdramilo iz zamaknjenosti, kot da bi bilo njegovo življenje eno samo sunkovito prebujanje iz zaspanosti, iz otopelosti, utrujenosti, ko bi lahko kar tam zaspal, takole: že spi, vendar je še kar buden, še kar ždi v dnevni sobi, kot da bi se bal premakniti, kaj šele pogledati, kam je odvihrala, stopiti za njo, jo vprašati, izreči na glas, kar ga muči, česar nikakor ne razume in ne more razumeti, naj se še tako smili samemu sebi, naj še tako trpi sredi sobe, vsega tistega udobja, ki mu zdaj nič ne pomeni, naj še tako tuhta in vrta vase, kako se je vse začelo, kako se je nasmehnil, je bil njegov obraz obraz bebca, cinika, zdolgočasenca, kaj neki, kaj jo je tako razjezilo, nič mu ni jasno, ničesar ne razume, samo počasi se mu svetlika, da sam samcat ne bo pogruntal, kaj se je zgodilo, da mora zbrati moč in se dvigniti, iti za njo, jo poiskati, se ji opravičiti – toda za kaj, kaj je vendar naredil narobe, tega ne ve in ne ve, morda bi jo pa moral najprej vprašati Kaj sem naredil narobe?, daj, povej mi, da bom razumel, potem bom naredil vse, da to popravim, vse, kar je v mojih močeh, draga, dragica, daj, morda bi jo moral samo objeti in biti ob njej, dokler mu ne bo sama povedala, da se zdaj počuti bolje, pojasnila, kaj se je zgodilo, povedala, kaj si misli o njem.

Drekač.

Je to res rekla, se je morda zmotil, tako vznemirjen in utrujen in prestrašen, je morda rekla Nesrečna sem, saj to zveni podobno, prav lahko je to rekla,

slabe volje je, ura je pozna, kdo ve, koliko je ura, on pa spet stoji, tokrat pred vrati spalnice, vrata so priprta, tako da sliši, kako še reče Lahko noč, potem prekine, ker pač nima ničesar več dodati, kaj naj sploh še doda po stavku Nesrečna sem, kaj naj reče, morda Tako zelo nesrečna sem ali Tako ne morem več naprej, res ne ve, kaj bi še lahko rekla, niti zakaj je to rekla in komu. Zakaj je nesrečna, komu je to rekla, je rekla prijateljici, kateri prijateljici, spet bodo vse vedele za vsako njuno skrivnost, muko in stisko, nesporazum in težavo, kateri prijateljici, kateri, ponavlja v sebi, in ta kateri postaja vse glasnejši in preglasi vprašanje, zakaj je nesrečna, kaj jo muči, kaj se dogaja z njo, da tako ponori sredi noči, zakaj ga niti pogleda ne, to ga iz hipa v hip manj zanima, ko stoji pred priprtimi vrati in prisluškuje njenemu dihanju, mirnemu, kot da se ni nič zgodilo, kot da je vse v redu, čeprav je rekla, da je nesrečna, komu je to rekla, zakaj je to rekla nekomu in ne njemu, zakaj se ni pogovorila z njim, zakaj se ne pogovarja z njim, zakaj, zakaj se pogovarja z nekom drugim, zakaj ni on dovolj dober za pogovor, zakaj je nesrečna, zakaj, ponavlja v sebi, hkrati pa ga muči nova muka, novo vprašanje: Kaj če sploh ni rekla, da je nesrečna, ampak da je povprečen, da je on povprečen, morda je rekla, da je mečkač, da skratka ni nič izjemnega, ampak da je takšen kot vsi ostali, bled, prestrašen, nesamozavesten, brezvoljen, priden, ubogljiv, skratka mečkač, pravzaprav drekač?

Si kaj vesel?

Pozneje mu je bil odgovor na vprašanje kristalno jasen, a ne takoj. Ko te nekdo vpraša nekaj takega, pričakuje jasen in nedvoumen Ja, ne pa momljanja in kompliciranja in razpredanja o tem, ali je zdaj pravi čas, da bi rad pred to veliko spremembo še toliko postoril, se uresničil (je res uporabil, uporabljal kdaj tako pompozne besede?), da potrebuje čas, da sliši samega sebe, da se vse dogaja prehitro, da ga bo vsakdanje življenje posrkalo, skrbi preplavile, stanovanja še nista odplačala, avto je star, vsako leto bodo popravila dražja, ekonomisti pravijo, da bo kriza, oni se ne motijo, oni niso politiki, ki pred volitvami govorijo eno, po volitvah pa drugo in tretje, oni so znanstveniki, in če bo kriza (kriza bo!), potem je res vprašanje, ali si lahko privoščita tako velik izdatek, potem pač ne moreš reči Nimam denarja, potem je treba denar imeti, ja, seveda sem vesel, hiti prikimavat, potem nadaljuje prejšnjo misel, potem nikoli ne veš, kakšni bodo stroški, danes varuška, jutri vrtec, če ga bova sploh dobila, pa višji stroški za bencin, če ga bova vozila kdo ve kam do dobre varuške in potem v šolo, v to šolo res ne more hoditi, peljala ga bova v Ledeno, pravijo, da je dobra šola, red imajo, kamere in varnostnike in stroge učiteljice, kajenje je prepovedano tudi pred šolo, mobilce jim zaplenijo in jim jih nikoli ne

vrnejo, ni pardona, narediš prekršek in plačaš, narediš prekršek znova, plačaš duplo, da boli, v tisti šoli je res red, kot je prav, ne pa kot tukaj, kjer se ves čas derejo in smeji, da ne omenjam stroškov za letalske karte, ko ga bova obiskovala med študijem v tujini, tudi to bo izdatek, veš, tudi na to moraš misliti, to ni kar tako, to ni mala malica, da bi kar tako rekel Super, ja, vesel sem ga. Ja, seveda sem ga vesel ...

Zakaj jih potrebuješ?

Prvi hip ni vedel, ali bi se smejal ali ne. Njeno vprašanje je bilo, kot da bi ga vprašala Zakaj potrebuješ očala, ja, zakaj si kupil očala, natančno tako. Povsem očitno je, za kaj nekaj rabiš, čemu služi, zakaj ne moreš brez tega in tega, ona pa ob tej največji samoumevnosti vpraša Zakaj potrebuješ to in to. Ne moreš verjeti. To je tvoje življenje. Ne tisto v službi, ko rešuješ, kar se rešiti da, da pa se malo in še manj, vse gre v maloro, ne tisto na televiziji, ko so vsi nasmejani in duhoviti in simpatični, ne tisto na dopustu, ko se kot nilski konj obračaš na plaži in vsakih nekaj ur poješ izdaten obrok, ja, *all inclusive* ima svoje prednosti, ni ti treba misliti na hrano, ni ti je treba kupovati in vlačiti domov, kuhati in pospravljati, vse to je dobro in lepo, ampak to ni tvoje življenje, tvoje življenje je vprašanje, ob katerem ne veš, ali bi se smejal ali jokal, se globoko zamislil, ona se očitno ne bo: kar je vprašala, je mislila oziroma nič več ni mislila, kot je vprašala, v vprašanju je vsa njena misel, nič ni ostalo skritega, njo preprosto zanima, zakaj jih potrebuje, kot da ne ve, zakaj se uporabljajo že leta in desetletja, kot da je pozabila, da jih uporablja tudi on, resda vse redkeje, toda nikoli ne več, če se bo kaj spremenilo, ne nazadnje jih je nekoč uporabljal pogosteje in morda jih bo spet, kdo bi vedel, nekoč so bili del predigre, njune neučakanosti in njenega rajcanja in njegovega zadrževanja diha, zdaj, pri njunih letih, pa saj vendar nista tako stara, pa se sprašuje, zakaj jih rabi, kot da jih še nikoli ne bi videla in jih ne bosta nikoli več rabila, on pa jih je izbral tako previdno: najprej se je nekajkrat ozrl čez ramo, ali je v bližini kdo znan, potem si je zbrano ogledoval risbe na škatlicah in napise, ki so obetali komaj izrekljive užitke, ter nato škatlico s šestimi primerki plačal z gotovino, da ne prodajalka ne kdor koli v banki ne bo nikoli vedel, da je bil prav on tisti, ki je kupil pobarvane in nežne kot svila in posebej nagubane ter odišavljene z vonjem vrtnic, spravljene v embalažo, ki se jo da z lahkoto odpreti tudi v temi in ko so prsti nekoliko manj mirni kot sicer ...

Lepo dišijo.

Njene pohvale je bil vesel, kako je ne bi bil. Potem ko je stopicljajal še celo večnost po dnevni sobi in predsobi, se je ojunačil in se kot tat pritihtapil

v spalnico (ona je že spala, dihala je mirno in globoko, kot da se ni nič zgodilo, kot da je vse kot običajno), previdno odgrnil odejo (da je ja ne bi zbudil) in se namestil na samem robu postelje, nato pa od silne utrujenosti v hipu zaspal, je noč minila hitro, prehitro – kaj ga je zbudilo, ni vedel, je sanjal?, kdo bi vedel, vendar v tistem jutranjem polmraku to ni bilo pomembno – pomembno je bilo, da se splazi iz spalnice kradoma, kot se je priplazil, ne da bi ga slišala, ne da bi jo zbudil, ne da bi spet norela nanj, on pa spet ne bi vedel ne kam ne kaj, samo stal bi pred njo, nemočen in izgubljen, z neizmerno željo, da bi bil nekje daleč drugje, pa čeprav v kuhinji, kjer se je polmrak počasi spreminjal v jutranjo svetlobo, kjer se je noč počasi izgubljala in postajala bolj razviden dan, prijazen in obetaven, morda z obljubo, da se včerajšnja zgodba ne bo nadaljevala, da je bila le čudna mora, ki se zgodi, pa ne veš zakaj, toda to ni bilo prvič, tudi drugič ne, tu je neki vzorec, si reče, potem pa neprijetno misel hitro strese iz glave, kot da se to da, kot da bo zdaj res vse v redu, kot da je glava velika kuhinjska krpa (ki leži na kuhinjskem pultu) in neprijeten spomin madež na njej (v resnici je na njej vinski madež), tu pa se prispodobe počasi razblinijo. Verjetno v tej nenadni praznini pomisli Kaj če bi se ji poskušal prikupiti, kaj če bi ji spekel palačinke? In tako se loti dela. Morda ni pozoren poslušalec, morda ni spreten z besedami, morda je vse res, kar mu ona zaluča v obraz v svoji najbolj razboleli jezi, morda je res cagavec in zmuzne, toda palačinke zna peči: mastne, a ne preveč, zapečene, a ne preveč, s kančkom vaniljeve arome in božanskim nadevom (brez cimeta seveda ne gre).

Mmm.

Reče po prvi, on se nasmehne, stara ljudska modrost pravi, da gre ljubezen skozi želodec. In ko gre proti njenemu želodcu že tretja palačinka in proti njegovemu četrta (trpljenje zlakotni človeka), ko se sonce razlije po kuhinji, prijetna sitost po njunih telesih, je videti, kot da včeraj ni bilo ničesar slišati, da je bil večer ena sama harmonija, blagoglasje glasov, prijazen pripev, nič več. Toda kljub sitosti te še zmerom nekaj muči, pa ne veš, kako bi to opisal. Kljub njenemu zadovoljnemu obrazu ne veš, kaj bi rekel. Naj dejanja govorijo! Ali pa so že govorila? Na krožniku je namreč še zmerom kup palačink, ki bi nahranil še nekaj sosednjih družin. Če bi vsaka stran palačinke veljala besedo, vsak namaz pa še eno, bi bilo besed na pretek, dovolj za monolog, ki bi zmatral še tako voljnega poslušalca. Toda preštevanje in pretvarjanje mu tudi ne gre od rok, bi pomislil, nato pa zavzdihne in poskuša nekaj reči. Morda Kako si, morda So ti bile palačinke všeč, morda ... vendar zmerom, še preden izusti prvi

glas, previdno umolkne. Bolj kot vprašanja se ustraši njenega morebitnega odgovora. Zato je – če ima polna usta, pač ne more govoriti, to je jasno vsakomur, tudi njej, ki prav tako je palačinke, le da malo manj kot on, počasneje in bolj uživaško, kot da ni več tista od sinoči, ampak ... Njen nasmeh velja morda njemu danes zjutraj, morda njemu včeraj ponoči, morda palačinkam. Toda komu ali čemu velja njen nasmeh, je ne upa vprašati in tudi tega ne bo nikoli izvedel. V tistih trenutkih, ko se mu ona prijazno nasmehne in ko ima še zmerom polna usta palačink, pomisli, da bi ji povedal, kaj je dal v nadev. To je namreč njegova velika skrivnost, ki je dotlej še ni izdal in je zaradi morda predvidljivega, morda pa presenetljivega teka dogodkov ni razkril niti tistega jutra.

V postelji se vse poravnava.

Ona gre v kopalnico, on poravnava rjuho in postelje, tako da je postelja pospravljena kot se šika. Tudi ljudskih pregovorov ni nikoli razumel, stara modrost gor ali dol: Kar je trdo, bo mehko, kar suho, bo mokro, kar dvoje bo eno, kar ... ne, tega res ni razumel. Utrujen je, najraje bi legel in zaspal, vendar ga je strah. Lahko zdaj zaspi? Kaj če je to narobe? Kaj če jo bo razjezilo, da kar tako zaspi, meni nič, tebi nič? Dobro, če zaspi ona, je to predanost, odprtost, zaupanje, če zaspi on, je to ...? Utrujenost, je pomislil, utrujenost. Dobro, res je malo spal, res je spal na robu postelje, res se ni upal premakniti, res je spal stisnjen v klobčič, res je pojedel dosti palačink s slastnim nadevom, vse to je res, a vendar nekako čuti, da prihaja njegova utrujenost od drugod, da je drugačna kot utrujenost zaradi pomanjkanja spanja ali zaradi prevelikega števila pojedenih palačink, da je ta utrujenost z njim tudi, kadar je naspan ali kadar ne je palačink za zajtrk, da ga spremlja med tednom v službi in ob večerih doma, da ga ne zapusti niti med koncem tedna, ko je najraje doma, v naslanjaču ali na kavču, pokrit s toplo in mehko odejo, in ko zmerom znova prosi smrkavca, naj bosta vendar tiho, kajti on potrebuje mir. Hecno: naj ima mir ali ne, utrujenost je vedno z njim. Le da jo bolj občuti, kadar ga pustijo pri miru, tajnica v službi, žena in sinova doma. Tako kot jo občuti ta hip, ko sinova še spita (kdo ve, kdaj sta prišla domov, če sta sploh prišla?), ko je žena v kopalnici (zakaj je tako dolgo v kopalnici, prej se še počesala ni?), on pa bi se najraje zleknil na postelji ... Če le ne bi bila tako lepo postlana ...

Kam bi del? Kjer si vzel?

O tem res ni razmišljal. Je sploh kaj razmišljal ali so gibi sledili prejšnjim, tako da je bilo videti s strani kot vedenje robota, ustaljeno, mehanično, brezosebno, odmaknjeno ... Morda pa zadržano in je svoja čustva izražal

z natančno odmerjeno količino olja, ki ga je vsake tri palačinke zlil v ponev, s skrbnim opazovanjem, ali je palačinka že porjavela in je trenutek, da jo obrne z vilicami v levici (desnica je medtem držala ročaj ponve), s previdnim polaganjem palačink na krožnik in skoraj bi lahko rekli nežnim mazanjem s še zmerom skrivnostnim nadevom. Takrat verjetno res ni kaj dosti premišljeval, morda se je zamislil (če ja, je premišljeval o sebi, obnavljal pretekle dogodke in se smilil samemu sebi), morda je le ždel ob štedilniku. Pozneje, potem ko mulca nista rekla niti Dobro jutro, ko sta z odprtimi usti in mlaskajoč (tako sta polna energije, ju je pohvalila ona) pojedla šest (starejši) oziroma sedem palačink (mlajši), ko sta popila vsak pol litra mleka, podrla kupček (še zmerom sta tako otročje vesela, kadar jima to uspe) in za sabo pustila razdejanje na mizi, mu je starejši (verjetno namesto Hvala za odličen zajtrk) vrgel čez rame Kam boš dal vse te palačinke. Dobro, res jih je bilo dosti, še cel kup jih je bil, le kakšen je bil na začetku, zdaj je bil res že manjši, toda še vedno gromozanski; za hip je pomislil, da bi skuhal govejo juho, vanjo pa narezal palačinke, toda palačink je bilo za cel teden goveje juhe in to bi bilo res preveč – v nedeljo še, v ponedeljek tudi, ampak v torek in sredo?! Potem se je verjetno spomnil ameriških filmov, v katerih junaki prinesejo v službo malico v ličnih škatlah, kot jih imajo tudi oni že celo večnost na zgornji polici, škatlo v škatli, šest po vrsti, vsaka je manjša kot prejšnja, vse pa s tesno prilegajočim se pokrovom, tako da slastni vonj po palačinkah ne bo nikogar motil, pa tudi palačinke se ne bodo nalezle različnih vonjav iz okolice, zato je vzel posode z velikim zadovoljstvom, verjetno je bil prvi, ki jih je premaknil, odkar jih je ona kupila in položila na njihovo mesto, nato pa je izbral dolžini palačinke ustrezno posodo, vanjo zložil osem palačink, s katerimi zdaj potuje z avtobusom mestnega potniškega prometa v središče mesta, proti izkušnji, ki mu bo morda spremenila življenje ...

Kar je res, je res.

Česa takega ni storil še nikoli, pa tudi takega konca ni pričakoval. Toda potem se je kar zgodilo. Njegove vožnje z avtobusom so bile namreč praviloma takšne: vstopil je v avtobus, poiskal sedež, gledal ves čas skozi okno in pazil, da se ni z nikomer spogledal, nato je pravočasno (to je eno postajo pred svojo) vstal in – izstopil. Tudi tisto ponedeljkovo jutro se je njegova vožnja začela podobno kot vsa druga jutra: vstopil je, poiskal prost sedež, sedel ... Nato pa je – pozneje se je večkrat poskušal spomniti, zakaj je storil, kar je storil, pa se nikoli ni spomnil oziroma med množico zmedenih misli, domnev in ugibanj ni nikoli našel pojasnila, ki bi ga sprejel kot verjetnega, kot resničnega in ki bi ga pomirilo, da bi

bil tako miren kot takrat, ko je – iz aktovke vzel posodo s palačinkami. Potem je – v zraku in družbi je bila prašičja gripa – vzel papirnati robček, previdno odprl škatlo, izbral najlepše zapečeno palačinko in z užitkom zagrizel vanjo. Prvič, drugič, tretjič. Res je bila dobra. Če je kaj znal, je znal peči palačinke, ja. In nadev! Cimet je res začimba začimb. Palačinka se je kar topila v njegovih ustih, posamezni grižljaji so kar zdrsnili proti njegovemu požiralniku, spuščene veke so skrivale težko izmerljivo zadovoljstvo v njegovih očeh. Je bil tako zelo zadovoljen, ker je jedel dobre palačinke? Morda zato, ker je on spekel te slastne palačinke? Ali pa je bil tako zadovoljen zato, ker je jedel palačinke sam, na varnem v mestnem avtobusu? Seveda si ne takrat ne pozneje ni znal odgovoriti na ta vprašanja; takrat je miže pojedel palačinko, še eno, pozneje pa o dogodku ni nikomur pripovedoval. Bi naj nenavadno zgodbo povedal fantoma, ki bi tako ali tako pomislila, da se je njunemu staremu utrgalo, ženi, ki bi previdno potipala njegovo čelo, naključnemu pasjeljubcu, ki bi ga srečal na sprehodu z Archibaldom? Komu bi lahko povedal, da je v ponedeljek zjutraj, brezhibno oblečen, na mestnem avtobusu, miže pojedel palačinki, nato pa prijetno sit odprl oči in zadovoljno pogledal sopotnike, ki so ga začudeno opazovali ...

Hvala, gospod.

Opazovali so ga stara mamka s cekarjem v naročju (takoj ko sta se srečala njuna pogleda, je svojega umaknila), najstnici (z obveznimi pirsingi in z obilo črnega mejkapa), najstnik (debelušen, mozoljast in z zobmi kot podgana), starejši moški (ki ni več slabovoljno gledal najstnika, ker mu ni odstopil sedeža) in še kdo. Toda njegovega pogleda niso pritegnili vsi ti pogledi, ki so se očitno čudili ob vsakem njegovem grižljaju, ampak mama in sin, ki sta sedela in gledala naravnost predse (kot da se na mestnem avtobusu ne dogaja nekaj zanimivega, redkega, morda celo enkratnega). Ja, opazil ju je prav zato, ker onadva nista opazila njega ali pa sta se delala, da ga ne opazita. Sta prizadela njegovo komaj prebujeno samoljubje? Zakaj sta gledala naravnost predse in ne proti njemu? Sta se poskušala izogniti stikom s sopotniki (tako kot on)? Sta se med vso to množico belcev poskušala skriti zaradi svoje drugačnosti? Bila sta Kitajca, verjetno, morda tudi ne. Kdo bi vedel. Vsi Azijci so si tako podobni, je pomislil. Kitajci, Vietnamci, Japonci, kdo bi jih ločil? In če bi jih kar tako takoj ločil, ali ne bi bilo to rasistično, je razmišljal naprej, takole prepoznati narodnost na podlagi potez na obrazu. In medtem ko so skoraj vsi, tudi mamka, znova gledali proti njemu in njegovi odprti posodi, še vedno polni palačink, je on gledal njiju: ona je bila mlada, morda jih je imela

nekaj čez dvajset, ne dosti več, drobna in črnolasa, lepa, celo mila, on jih je imel morda štiri ali pet, kdo bi vedel, izgubil je občutek; bil je drobcen in črnolas, z veliki črnimi očmi, luštkan in miren. Sta bila prestrašena, sta bila previdna? Toda njuna morebitna previdnost jima ni pomagala. V hipu ga je prešinilo, vstal je in stopil proti njima ter malemu ponudil palačinko, takole, s posodo in z besedico Izvoli. Mali seveda ni mogel razumeti slovenščine, je mislil, toda kretnja je bila očitna in razumljiva. Ona se je zdrznila in ni vedela, kam naj pogleda, mali je trenutek okleval, pogledal proti mami, ki je zdaj gledala še bolj naravnost, tako da ni odgovorila na njegov vprašujoči pogled, kar je očitno razumel kot možnost, da se odloči sam. In se je: vzel je zgornjo palačinko in previdno ugriznil vanjo. Prvič, drugič (če bi ga kdo opazoval zelo od blizu, morda mama, bi lahko zaslutil na njegovem obrazu droben nasmešek), tretjič (nasmešek je že viden), četrtič in petič; tudi njemu grižljaji kar zdrsnejo skozi ustno votlino, tako da od palačinke v hipu ostane manj kot nič. Mama je s svojim pogledom nekoliko izgubljena: še vedno bi gledala naprej, toda tudi desno k sinu in levo gor nekam mimo njega, sin pa ga pogleda s svojimi črnimi očkami naravnost v oči in reče *ualakospot*. Tega, kar mu je malček rekel, ni razumel takoj, toda ko bo razumel, si bo zapomnil za zmerom.

Novo življenje.

Je bila kriva noč, ki jo je bolj prebedel kot prespal, se je tako počutil zaradi utrujenosti, ki mu je izostrila vid, zaradi vonja palačink, ki jih je vonjal še dolgo v naslednji dan, zaradi njenega nasmeška, ko se je vrnila iz kopalnice, zaradi polnih ust slastnih palačink na avtobusu na ponedeljkovo jutro ali morda vseeno zaradi nerazločno izrečene, a vendar povsem jasne malčkove zahvale, ni vedel, vendar je čutil, da se je nekaj spremenilo, da bi zdaj znal odgovoriti na njen molk, da ne bi samo ždel kot kup nesreče sredi dnevne sobe, da bi drugače odgovoril na njeno vprašanje, da je tudi njegova utrujenost drugačna, da je pravzaprav smešno, da vsa ta leta skriva sestavo nadeva za palačinke, da bi manj časa prebil pred televizorjem in da bi mu več bral, pravlјice in pesmice, da bi si tudi sam kdaj kakšno izmislil, morda o palačinkah, čeprav ta hip ni vedel, kako bi lahko palačinke nastopale v pravlјicah, da bi šel z njim vsak dan na sprehod (on, tamali in Archibald), da bi mu pel (dobro, po možnosti takrat, ko ga nihče ne bi slišal), da bi mu poiskal igračke iz svojega otroštva in da bi se skupaj igrala, ure in ure, dokler ne bi mali zaspal, da bi ga pogosto fotografiral, pa oba mulca tudi, in ženo, da bi ga vzel v soboto dopoldne s sabo v mesto, na tržnico, da bi ga kopal in previjal, da bi zmanjšal dneve službenih potovanj in ure v službi na minimum ter preživel z njim čim več trenutkov,

vsak prosti trenutek, da bi ... je sanjal in sanjal pri belem dnevu in sivem mraku in v črni noči, v službi na sestanku in doma pri večerji in še takrat, ko je njegova žena že zdavnaj spala in sanjala lepe sanje.

Vse je v redu, kar se v redu konča.

Tako je pravila ženina mama, torej tašča, žena pa je preprosto rekla Dobila sem jo. Taščinega pregovora ni nikoli razumel. Kaj za vraga se konča, in če se ne konča, kako je lahko kaj v redu, in če ni nič v redu, potem je vse slabo. Morda pa je s pregovorom izražala ironijo: vedela je, da se nikoli nič ne konča, da vse traja in se spreminja, da presenečenjem sledijo nova presenečenja, presenetljivi obrati, boleča spoznanja, da konca ni. In je njen pregovor le svetla stran pesimistične misli, da je vse slabo in da slabo traja brez konca? Ne, tudi tega reka ni nikoli razumel. Sploh ne zdaj, ko je čutil, da je konec, da je vse v redu, tako žena, pa vendar se on ne počuti tako. Gleda ženo, ki je izustila stavek, kot da bi rekla Danes je ponedeljek, mulca, ki se še vedno pulita za daljinec, Archibalda, ki se komaj premakne, lepo zložene posodice z vloženo marelično marmelado, skozi okno nekam v daljavo ... Kaj bi ji lahko odgovoril? Spet molči, toda ona tokrat njegovega molka ne opazi. Kaj bi ji lahko rekel? Zakaj naj bi ji kaj rekel? Pravzaprav je vse v redu. Nočna slaba volja se je že zdavnaj porazgubila, še palačink ni več (dal jih je levemu in desnemu sosedu, da bosta lažje prenašala svoj vsakodnevni križ). Za hip pomisli, da bi jutri vzel s sabo na avtobus nekaj svojih igračk, še vedno lepo zloženih v kleti, in jih dal malčku, če ga sreča. Če ga je srečal enkrat, ga bo morda še kdaj. Morda. In tako bo nosil s sabo vsak dan svoje igračke, ja, usnjeno aktovko, dežnik in vrečko z igračkami. Kaj pa škatla z malico? Jo bo dal v vrečko k igračam ali v aktovko k službenim dokumentom? Bo še kdaj imel za malico palačinke, jih bo še kdaj jedel na avtobusu? Vprašanj je vedno več kot odgovorov, se nasmehne. Nato s pogledom zaokroži po stanovanju. Žena, sinova in Archibald, vsak je v svojem filmu. Kdo ve, ali bi ga sploh slišali? Nekoliko se odkašlja, nato jih vpraša. Vam povem, kaj dajem v nadev? Očitno jih vpraša pretiho, ker se nihče ne zgane, le Archibald morda nekoliko premakne rep. Po nekaj trenutkih tišine vprašanje ponovi.